

A szuvenír

The Souvenir – brit, 2019. Rendezte és írta: **Joanna Hogg**. Kép: **David Raedeker**. Szereplők: **Honor Swinton Byrne** (Julie), **Tom Burke** (Anthony), **Tilda Swinton** (Rosalind), **Richard Ayoade** (Patrick). Gyártó: **BBC Film / Sikelia Productions**. Forgalmazó: **Netflix**. *Feliratos*. 119 perc.

Joanna Hogg egy bizonytalan, de az őt körülvevő világra érzékeny fiatal nő életének egy meghatározó szakaszába enged betekintést *A szuvenír* című, 2019-es drámájában. A film főhőse a tehetséges családból származó Julie, aki filmrendező szeretne lenni, ám figyelmét egy időre megosztja egy zavaros és felkavaró szerelem. A privilegizált helyzetével tisztában lévő lány elsősorban a szociálisan érzékeny témák iránt érdeklődik, talán emiatt is kezd el vonzódni az életébe belépő problémás, de karizmatikus férfihoz: a terrorelhárítási csoportban dolgozó Anthony-t körbelengi a titokzatosság.

A csendes filmdráma legfőbb erőssége, hogy képes Julie még keveset tapasztalt szeméin keresztül láttatni a

férfit és a kettejük között kialakuló kapcsolatot, így a néző szinte észrevétlenül sodródik a történésekkel. Az időszerkezet töredezett, álomszerűen folynak egymásba a különböző epizódok, mintha a főszereplő gondolatai irányítanák mikor, hogyan kerül elmesélésre egy érzéki vagy megrázó pillanat. Szubjektív gondolatfolyamat látunk, pont olyan kevés rálátással a valódi eseményekre, mint amennyivel Julie rendelkezik: mintha összerosódna a logikus világ és Julie személyes érzelmvilága. Anthony egyre többet árul el magáról, ezzel párhuzamosan újabb és újabb megkérdőjelezhető szituációba keveri a lányt: bizonytalansága jó táptalaj a megnyerő férfi számára.

A szuvenír érzékletesen mutatja be a különböző társadalmi rétegek között feszülő ellentéteket is. Míg Anthony szégyelli a lány előtt, hogy nem annyira jó módú, addig Julie folyamatosan büntudatot érez, amiért anyagilag kiváltságos helyzetben van. Ez erősíti a férfi áldozati szerepét, míg a lány képtelen kiállni önmagáért és mindent elnéz neki. Az önéletrajzi elemekben bővelkedő alkotás premierjét a 2019-es Sundance Filmfeszt

tívalon tartották, a következő rész, ami Julie életének egy újabb szakaszába kalauzol, az idei cannes-i filmfesztiválon került a közönség elé.

JORDI LEILA

Popsztár

Popstar: Never Stop Never Stopping – amerikai, 2016. Rendezte és írta: **Akiva Schaffer**, **Jorma Taccone** és **Andy Samberg**. Kép: **Brandon Trost**. Zene: **Matthew Compton**. Szereplők: **Andy Samberg** (Conner), **Jorma Taccone** (Contact), **Akiva Schaffer** (Brain), **Tim Meadows** (Duggins), **Imogen Poots** (Ashley), **Joan Cusack** (Tilly). Gyártó: **Perfect World Pictures / Apatow Company**. Forgalmazó: **HBO Go**. *Szinkronizált*. 87 perc.

A tinédzserkori haverokból alakult **The Lonely Island** komikustrió, **Andy Samberg**, **Jorma Taccone** és **Akiva Schaffer** 2005-től a *Saturday Night Live* tévéműsorban futott be zenés szkeccseivel, melyekben hamar nagy sztárok is feltűntek – lásd az Emmy-díjas *Dick In A Box* szexdalklipet **Justin Timberlake**-kel vagy a **Natalie Portman** szájába adott káromkodós rap számot! 2007-ben már mozifilm is készíthettek: *Az örök kaszkadőr* című vígjáték rendezője **Schaffer** volt, a motoros címszereplőt **Samberg**, videós öccsét **Taccone** játszotta, sőt a végül egy dallal a **Queens Of The Stone Age** rockerei is felbukkantak parókákban *hair metal* zenekarként. A poéntría a **Beastie Boys** mintájára 2009-től abszurd humorú pop-rap lemezeket is elkezdett kiadni rengeteg sztárvendéggel, miközben **Schaffer** megrendezte a *Kertvárosi kommandó* című sci-fi vígjátékot, **Taccone** a *MacGruber* című *MacGyver*-paródiát – a *Popsztár: Soha ne állj le (a soha le nem állással)* című 2016-os csúcsművüket pedig már társrendezőkként forgatták le, főszerepben az addigra már a színészként is egyre nagyobb névvé váló **Samberg**gel.

A zenei áldokumentumfilm a **Style Boiz** nevű pop-rap sikertrío egyre beképzeltebb pöcscsé váló szépfiú frontemberét, **Connert** követi, aki a nagy hármasból előbb fő szövegíró zenésztársának távozását okozza,

majd szólókarrierbe kezdve a főzeneszerzőnek számító másik cimboráját szégyeníti üres DJ-pozícióba (az előbbi Schaffer, az utóbbit Taccone játssza), ám aztán egy egyre katasztrofálisabb fordulatokat vevő promóciós turnén megízleli a keserű bukást, majd csupán hibáit belátva és két barátjával kibékülve tud visszakapaszkodni a csúcra. A jó arányérzékkel összerakott fergeteges vígjátékban mintegy két tucat nagy sztár játssza önmagát Ringo Starrtól Sealen és Snoop Doggon át Mariah Careyig, a vicces popdalok pedig filmzenelemez formájában a Lonely Island negyedik albumát képezték. Az egyik híres vendéggel, a giccsdalnok Michael Boltonnal még egy *Michael Bolton's Big, Sexy Valentine's Day Special* című egyórás zenés tévéműsort is forgattak a Netflixre, ahol aztán 2019-ben a nyolcvanas évekbeli szteroidpumpáló *baseball* sztárjátékosokat kfiguráló *The Unauthorized Bash Brothers Experience* című félórás „vizuális költeménnyel” jelentkeztek, amiből a Lonely Island legutóbbi nagylemeze is lett.

DÉRI ZSOLT

A holtak nem halnak meg

The Dead Don't Die – amerikai, 2019. Rendezte és írta: **Jim Jarmusch**. Kép: **Frederick Elmes**. Zene: **SQURL**. Szereplők: **Bill Murray** (Robertson), **Adam Driver** (Peterson), **Tilda Swinton** (Zelda), **Chloe Sevigny** (Morrison), **Danny Glover** (Thompson). Gyártó: **Kill the Head / Longride / Animal Kingdom**. Forgalmazó: **Netflix**. *Feliratos*. 103 perc.

Jim Jarmusch mindig is előszeretettel formálta a maga képére a hollywoodi műfajokat. A revizionista zsánerkísérletezés a korai filmjeiben még nem volt annyira jól körvonalazható, de durván a *Halott ember óta* – a költőien lebegő *Paterson* kivételével – minden Jarmusch-film valamelyik jellegzetes műfaj többé-kevésbé provokatív

átfűszerezése, amelynek sikerességét általában az dönti el, hogy az adott (al)műfaj mennyire illik a rendező szerzői világába, más szóval mennyire jarmuschítható. A vámpírfilm (*Halhatatlan szeretők*) és a krimi (*Hervadó virágok*) például jól állt Jarmuschnak, a thriller (*Irányítás határai*) és jelen esetben a zombifilm már kevésbé.

A rendezői világ egyik jellegzetes védjegye, az ellenáthatatlanul laza rezignáltság első pillantásra illene a csoszogó élőhalottakat felvonultató posztapokaliptikus történethez, de ebből a koktélból valahogy hiányzik a többi fontos Jarmusch-íz, mint a költői melankólia és a keserédes humor. Az alapanyagok persze megvannak: például szinte az összes jellegzetes Jarmusch-színész felbukkan a zombihordáktól súlytott Centerville-ben, Bálint Esztertől RZA-ig, Adam Drivertől Tom Waitsig, sőt, még emberi húst majszoló Iggy Pop-zombit is kapunk. A ráerősen kibomló dramaturgia jarmuschi lazasága azonban most mintha kevés lenne a néző boldogságához, és inkább valamiféle ernyedségbe, rosszabb pillanataiban tanácstalan fásultságba meredne, ráadásul a folyamatosan ott motoszkáló önreflexió is feleslegesnek hat. A *holtak nem halnak meg* összességében olyan összbnyomást kelt, mint egy jelmezbállal keresztezett osztálytalálkozó, amin a résztvevők csak kínosan toporognak a rendező instrukciójára várva, egyik kezükben a bőlével, má-

sikban a forgatókönyvvel. A film arra biztos jó, hogy eszünkbe jussanak róla a jobban sikerült Jarmusch-munkák.

LICHTER PÉTER

Félelemterápia

Terapia do Medo – brazil, 2021. Rendezte: **Roberto Moreira**. Írta: **Roberto Moreira** és **Luciano Patrick**. Kép: **Felipe Reinheimer**. Zene: **Alexandre Guerra**. Szereplők: **Cléo Pires** (Clara / Fernanda), **Sergio Guizé** (Bruno), **Kiko Bertholini** (Afonso), **Valentina Safatle** (Lucia). Gyártó: **Coração da Selva / Globo Filmes**. Forgalmazó: **Netflix**. *Feliratos*. 82 perc.

A pszichológiailag motivált horrorokban a borzalom forrása (elsősorban) a beteg emberi lélek, nem a természetfeletti, és gyakran kerül centrumba a testvérek különleges kapcsolata. A brazil alkotó, Roberto Moreira *Félelemterápiája* közeli rokona az 1972-es *A másik*, Brian De Palma *Nővére*je, a kultikus slasher, a *Szörnyűségek tábora* és a dél-koreai *Két nővér* – de amilyen ígéretes pszichodramának

indul, olyannyira csalódáskeltő démoni horror lesz belőle a végére. Fernanda és Clara ikertestvérek, azonban nagyon mások: miután Clara egy baleset következtében katatóniába kerül furcsa látomásokkal és rohakkal, amelyek során csak azt ismétlgeti: „Itt van!”. Fernanda egy pszichoterapeuta segítségét kéri. Az orvos úgy véli, hogy tudja a megoldást Clara bajára – méghozzá egy olyan helyen, ahol korábban már zajlott kegyetlen terápia, amely tragédiával végződött.

Moreira legnagyobb hibája, hogy a kevesebb mint másfél órás cselekményt gyakorlatilag hosszúra nyúlt bevezetőként rendezte meg egy történethez, amely valószínűleg nem folytatódik. Feleslegesnek érződik a természetfeletti motívuma, mivel Moreira műve akkor a legérősebb, amikor a Cléo Pires által jól eljátszott testvérpár lelki kötődésére fókuszál. Kár, hogy ezt az alkotók nem érezték elég erősnek, és behozták *A körben* vagy újabban *A félelem utcájában* is alkalmazott bosszúálló szellem motívumát, holott a beteg lélek a cselekmény első felében sokkal ijesztőbbnek tűnik bármilyen démoni entitásnál. A *Félelemterápia* így erősen kísérleti jellegű filmnek tekinthető, amely demonstrálja, hogy alkotója ért a feszültség fenntartásához, képzelet és valóság határának stílusos elmosásához, ám az érdekes mitológiát nem volt képes a játékidő során kiteljesíteni.

BENKE ATTILA

Vérvörös égbolt

Blood Red Sky – német, 2021.
Rendezte: **Peter Thorwarth**. Írta: **Stefan Holtz** és **Peter Thorwarth**. Kép: **Yoshi Heimrath**. Zene: **Dascha Dauenhauer**. Szereplők: **Peri Baumeister** (Nadja), **Carl Anton Koch** (Elias), **Nader Ben-Abdallah** (Mohammed), **Alexander Scheer** (Robert). Gyártó: **Rat Pack Filmproduktion**. Forgalmazó: **Netflix**. Szinkronizált. 121 perc.

A német Peter Thorwarth neve talán keveseknek ismerős: szellős filmográfiáját elnézve eddig leginkább B-kategóriás vígjátékokban és akciófilmekben működött közre. Munkásságának leginkább említésre méltó darabja a Todd Strasser regényből készült társadalomkritikus dráma, a 2008-as *Hullám*, amelyben társforgatókönyvíróként működött közre. A *Vérvörös égbolt* – a színvonal és műfaj tekintetében egyaránt – egy egészen új fejezetet nyit Thorwarth életművében: a streaming-forgalmazónál szép nézőszámot produkált az elmúlt hetekben, a film érdekes alapkoncepcióját tekintve nem is érdemtelenül. Sajnos az előzetes megtekintésével elvész a meglepetés, a gyanútlan nézőt azonban a játékidő első fél órája abba téves hitbe ringathatja, hogy egy mezei gépeltérítési thrillert néz – ám ebben a filmben nem a jól bevált 57-es utas lesz a hős megmentő.

A történet főszereplője a titokzatos betegséggel küzdő édesanya, Nadja és életrelévő kislánya, Elias, akik a nő gyógyulásának reményében kelnek útra Németországból az Egyesült Államokba a Transatlantic éjszakai – beszédes – „vörös szem” járatán. A gép felett azonban pár fegyveres férfi átveszi az irányítást, majd elszabadul a légi pokol. Nadja kénytelen felfedni sötét titkát és fia megmentése érdekében szabadon engedni a benne rejlő vérszomjas fenevadat, hogy szembe szállhasson a gépeltérítőikkel.

A repülőgép zárt terében elburjánzó borzalmak ismerősek lehetnek a horror műfaj kedvelőinek, gondolva itt akár a *Vonot Busanba* koreai kultfilmjére vagy a kevésbé szofisztikált, de legalábbis a zsánerben úttörő *Kígyók a fedélzeten* opusra. Thorwarth filmjének erőnyeit nem csak a német precizitással adagolt fordulatok és a steril, mégis sokatmondó színvilág (a vörös hiánya szembeötlő) jelentik; a flashbackekben meglevenedő anya-gyerek kapcsolat meggyőző drámai erővel bizonyítja: a határtalan anyai szeretet még a gyilkos vámpír-ösztön leküzdésére is képes.

BONYHECZ VERA

Sáskaraj

La nuée – francia, 2021. Rendezte: **Just Philippot**. Írta: **Jérôme Genevray** és **Franck Victor**. Kép: **Romain Carcanade**. Zene: **Vincent Cahay**. Szereplők:

Suliane Brahimi (Virginie), **Marie Narbonne** (Laura), **Sofian Khammesas** (Karim), **Raphael Romand** (Gaston). Gyártó: **Arte France Cinema / Capricci Films**. Forgalmazó: **Netflix**. Feliratos. 101 perc.

Ellentétben az ízellábiúk többségével, az egyeneszárnyúakkal ezidáig mostohán bánt a horror műfaja: a chicagói óriásszöcske-támadásról szóló *Beginning of the End* az 50-es évek rovarinváziós stúdió-ciklusának egyetlen barkács-opusza volt, a 70-es évek *revenge-of-nature* trendjében pedig a *Kingdom of the Spiders* takaró *Madarak-ripoffja*, a *Rajzás* sztárgárdás méh-katasztrófa-eposza és a *Negyedik fázis* mivés, modernista hangya-horrorja mellett szegény sáskának csak egy filléres tévé-bóvli jutott (*The Locusts*). A francia Just Philippot személyében azonban végre a sáskajárás is

megkapta a bibliai csapáshoz méltó filmművészeti bánásmódot, méghozzá egy olyasféle rögrealista, drámai megközelítésben, amelyek köszönhetően az *Édes anyaföld* vagy a *Mennyei napok* agrár-apokaliptiszisei mellett sem kell szégyenkeznie.

A *Sáskaraj* egy kamaszgyermekét egyedül nevelő vidéki anya története, aki környezet-tudatos előrelátással étkezési sáskákat tenyészt, ám az alacsony szaporulat épp csak szűkös megélhetést biztosít a családnak – mígnem egy baleset rávezeti a hősnőt egy alternatív takarmányozási eljárásra, amely felszaporítja és megneveszti a háziszárnyasokat, mellékhatásként vérszomjas fenevadakká változtatva őket. Philippot már 2018-as rövidfilmjében, a savas esőről szóló *Acide*-ban is hatásosan párosította a családi horrort a gyilkos felhőkkel, ám a 18 perces előd feszes tempója és sokkeffektusai helyett nagyjátékfilm-debütjében a komoran hőmpölygő, minimalista iszonyatra szavaz: miközben a vérsáskahad fokról-fokra feljebb mászik a táplálkozási láncban, az anya lassacskán átalakul klasszikus „örült tudóssá” a villanyszámlák és futballtáborok fojtogató anyagi nyomására, ellehetetlenítve emberi kapcsolatait. Philippot a mind aktuálisabbá váló öko-horrort elegyíti a kortárs francia extremisták testhorrorjával – egyikből sem hoz ki a *Nyershez* fogható vég-

